

COMMISSIE VAN TOEZICHT

BIJ DE PENITENTIAIRE INRICHTING HAAGLANDEN,
VESTIGING SCHEVENINGEN

JAARVERSLAG 2022

1. De inrichting.

De penitentiaire inrichting Haaglanden, vestiging Scheveningen, is één van de oudste penitentiaire inrichtingen in Nederland en werd gebouwd tussen 1883 en 1886.

De penitentiaire inrichting Haaglanden omvat het Penitentiair Psychiatrisch Centrum (PPC) en het Justitieel Centrum voor Somatische Zorg (JCvSZ) en had op 31 december 2022 een totale capaciteit voor de plaatsing van 196 gedetineerden, respectievelijk:

- 156 cellen in het PPC;
- 40 bedden in het JCvSZ.

Op grond van de ministeriële bestemmingsaanwijzing van zowel huis van bewaring als gevangenis met een normaal beveiligingsniveau en een regime van beperkte gemeenschap worden justitiabelen door de selectiefunctionaris van het ministerie van Justitie en Veiligheid, respectievelijk op basis van artikel 19 en 20c van de Regeling selectie, plaatsing en overplaatsing van gedetineerden (Rspog), in het JCvSZ en in het PPC van de penitentiaire inrichting Haaglanden geplaatst.

In het PPC worden gedetineerden ondergebracht in een eigen verblijfsruimte (éénpersoonscel) en in het JCvSZ kunnen gedetineerden (na gebleken geschiktheid) in verblijfs-/verpleegruimtes die bestemd zijn voor meerdere gedetineerden/patiënten worden geplaatst.

In een PPC kunnen personen worden geplaatst op grond van verschillende psychiatrische stoornissen, gedetineerden met verslavingsproblematiek en gedetineerden met een (licht) verstandelijke handicap of -beperking. Niet zelden is sprake van dubbele problematiek.

De zorg die in een PPC aan deze doelgroep wordt verleend omvat crisisinterventie, behandeling en begeleiding. Omdat er bij justitiabelen in voorkomende gevallen sprake is van diffuse, niet op voorhand te classificeren, problematiek kunnen in het PPC ook justitiabelen ter observatie en ter fine van het stellen van (verdere) diagnose worden geplaatst.

Aan gedetineerden die in afwachting van plaatsing in een inrichting voor terbeschikkingstelling in het PPC zijn opgenomen wordt een zogenoemde 'pre-TBS' behandeling aangeboden.

Naast het PPC in de penitentiaire inrichting Haaglanden zijn er voorts Penitentiaire Psychiatrische Centra in Zaanstad, Vught en in Zwolle.

Binnen de muren van de penitentiaire inrichting Haaglanden bevindt zich ook de United Nations Detention Unit (UNDU). Dit gedeelte van de inrichting staat onder toezicht van de Verenigde Naties en valt beleidsmatig en formatief niet onder verantwoordelijkheid van de directie van de Penitentiaire Inrichting Haaglanden.

De alhier geplaatste justitiabelen verblijven in voorlopige hechtenis onder verantwoordelijkheid en beheer van de Verenigde Naties. Het beklagrecht voor in de UNDU geplaatste justitiabelen wordt geregeld door de bevoegde tribunalen, terwijl de medische basiszorg wordt geboden door het (internationale) Rode Kruis. In voorkomende gevallen wordt gebruik gemaakt van expertise en behandeling van/door medici en verpleegkundigen vanuit het JCvSZ.

De commissie van toezicht vervult geen taken en heeft geen bevoegdheden met betrekking tot (de rechtspositie van) de in de UNDU verblijvende gedetineerden.

Het JCvSZ is binnen de Dienst Justitiële Inrichtingen de nationaal enige somatische zorginstelling en is aangewezen voor de opname van justitiabele patiënten met een (somatische) zorgbehoefte, waaronder medisch-specialistische zorg die vergelijkbaar is met de zorg op een verpleegafdeling in een regulier ziekenhuis.

In het JCvSZ wordt medische zorg verleend:

- aan justitiabelen met een somatische zorgbehoefte die niet in overige inrichtingen van DJI geboden kan worden;
- aansluitend op een ziekenhuisopname waarbij geen onafgebroken medisch specialistische zorg meer nodig is;
- aan justitiabelen die specialistische thuiszorg of revalidatie nodig hebben of voor justitiabelen die voor een verpleegindicatie in aanmerking komen.
- moeder-/kindzorg rond de vóór de geboorte uitgerekende datum, palliatieve zorg alsmede GHB-detoxicatie binnen een justitiële setting.

In het JCvSZ wordt ten behoeve van de somatische zorg in belangrijke mate samengewerkt met het Haags Medisch Centrum (HMC) en overige medische centra in de regio Haaglanden. Tijdens het verslag jaar was er opvallende groei in de opname van gedetineerden/patiënten met een gevorderde leeftijd en een dienovereenkomstige zorgbehoefte.

Binnen de muren van de inrichting (doch geheel afgeschermd) bevindt zich tevens het Nationaal monument 'Oranjehotel', dat wordt beheerd door de gelijknamige stichting. Het 'Oranjehotel' kreeg in 2021 de status van Rijksmonument en heeft de functie van (openbaar) museum.

De directie van de penitentiaire inrichting Haaglanden bestond in 2022 uit de vestigingsdirecteur de heer R. van der Plank en de plaatsvervangende vestigingsdirecteuren A. Verschoor en T. van der Plas en drs. S. Roza als directeur Zorg en Behandeling.

De heer J. Oosterlaken, tevens verbonden aan de United Nations Detention Unit, nam op basis van de ministeriële aanwijzing ingevolge artikel 3, lid 4 van de Penitentiaire beginselenwet enkele taken van de directie waar.

Met ingang van 1 februari 2022 werd de directie uitgebreid met D. van Kleef als plaatsvervangend vestigingsdirecteur en werd per 1 april 2022 afscheid genomen van de plaatsvervangend vestigingsdirecteur T. van der Plas, die zijn werkzaamheden in de penitentiaire inrichting Alphen aan den Rijn voortzette.

Per 1 juli 2022 werd N. Tonnon benoemd als opvolger van de vestigingsdirecteur R. van der Plank.

2. De commissie van toezicht.

De commissie van toezicht heeft op grond van artikel 7 van de Penitentiaire beginselenwet als taken:

- toezicht te houden op de wijze van tenuitvoerlegging van vrijheidsbeneming in de penitentiaire inrichting;
- kennis te nemen van de door gedetineerden naar voren gebrachte grieven;
- zorg te dragen voor de behandeling van klaagschriften volgens de bepalingen in de Penitentiaire beginselenwet;
- gevraagd en ongevraagd advies en inlichtingen te geven aan de minister van Justitie en Veiligheid, de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de directeur van de penitentiaire inrichting.

De leden van de commissie van toezicht zijn rechtens benoemd door de minister van Justitie en Veiligheid (/minister voor rechtsbescherming) en verrichten hun werkzaamheden, veelal naast fulltime externe werkzaamheden, op vrijwillige basis en onafhankelijk van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI).

Tijdens het verslagjaar waren alle krachtens artikel 11, lid 3 van de Penitentiaire maatregel voorgeschreven disciplines in de commissie van toezicht vertegenwoordigd, te weten:

- een met rechtspraak belast lid van de rechterlijke macht;
- een advocaat;
- een medicus;
- een deskundige uit de kring van het maatschappelijk werk.

De overige leden van de commissie van toezicht waren werkzaam in diverse maatschappelijke disciplines.

Gelet op de bijzondere bestemmingsaanwijzing van het penitentiair psychiatrisch centrum (PPC) maakten tevens drie gedragsdeskundigen (een psychiater, een neuro- en een GGZ-psycholoog) deel uit van de commissie van toezicht.

De commissie van toezicht bestond tijdens het verslagjaar uit twaalf leden en werd per 1 september 2022 uitgebreid met één lid met een juridische achtergrond, werkzaam in de rechtspraak.

Er nam per 31 december 2022 één lid met een gedragswetenschappelijke achtergrond afscheid van de commissie van toezicht.

De commissie van toezicht werd bij de werkzaamheden in 2022 ondersteund door een ambtelijk secretaris en door meerdere juridisch administratief medewerkers van de rechtbank Den Haag. In het geval van afwezigheid van de secretaris kon hij zich steeds laten vervangen door benoemde plaatsvervangende secretarissen.

Het secretariaat van de commissie van toezicht is gevestigd in het paleis van justitie, postbus 20302, 2500 EH in Den Haag en wordt gevormd door juridisch administratief medewerkers van de rechtbank Den Haag.

Naar aanleiding van de per 25 mei 2018 als gevolg van Europese wetgeving in werking getreden Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) werd tijdens het verslagjaar door de leden van de commissie van toezicht gebruik gemaakt van een beveiligd digitaal internetforum, te weten de externe samenwerkfunctionaliteit (e-SWF).

Door gebruikmaking van deze functionaliteit werd tussen de Rijksmedewerkers en de partners van buiten de Rijksoverheid (in casu: de niet bij de Rijksoverheid werkzame leden van de commissie van toezicht) met inachtneming van de wettelijke regeling ter bescherming van privacygegevens en ten behoeve van de wettelijk bepaalde taakopdracht op digitale wijze informatie van vertrouwelijke gegevens gedeeld.

3. De maandcommissaris.

Op basis van het bepaalde in artikel 17 van de Penitentiaire maatregel trad tijdens het verslagjaar telkens één van de leden van de commissie van toezicht volgens een vastgesteld rooster en bij toerbeurt op als maandcommissaris.

Bezoeken van de maandcommissaris aan de penitentiaire inrichting Haaglanden vonden ten minste tweemaal per maand plaats.

De maandcommissaris sprak tijdens de bezoeken met gedetineerden in het PPC en het JCvSZ op een door hen ingevuld verzoekbriefje doch werd ook tijdens bezoeken aan de afdelingen in meerdere gevallen spontaan aangesproken door gedetineerden.

Tijdens de bezoeken ontstond er voorts regelmatig informeel contact tussen de maandcommissaris en het inrichtingspersoneel.

De maandcommissaris bemiddelde in grieven tussen gedetineerden en de directie, hetgeen in voorkomende gevallen kon leiden tot oplossing van het (gestelde) probleem en tot intrekking of voorkoming van het indienen van een klacht.

Door tussenkomst van de maandcommissaris werden 63 ingediende grieven in 30 gevallen ingetrokken en in 33 gevallen omgezet naar een klacht.

Na afloop van de bezoeken deden de maandcommissarissen steeds schriftelijk verslag van de bevindingen en werden de verslagen (voor zover nodig of desgevraagd) besproken en/of toegelicht in de maandelijkse vergadering met de leden van de commissie van toezicht en de inrichtingsdirectie.

Onderwerpen die naar aanleiding van een bezoek van de maandcommissaris in de maandelijkse vergadering met de inrichtingsdirectie werden besproken, waren onder meer:

- maatregelen ter voorkoming van verdere corona-besmettingen;
- dagprogramma, waaronder uitval van activiteiten;
- bejegening van gedetineerden;
- arbeid, waaronder de betaling van arbeidsloon;
- (voorgenomen) beslissingen tot toepassing/verlenging van een niet vrijwillige geneeskundige behandeling.

Daarnaast bezocht de maandcommissaris (al dan niet in afzondering verblijvende) gedetineerden in verband met (voorgenomen) beslissingen tot ondergaan van een onvrijwillige geneeskundige behandeling (dwangbehandeling), als omschreven in artikel 46d, onder a of b van de Penitentiaire beginselenwet), waarbij de betrokken gedetineerde werd geïnformeerd over diens rechtspositie en de eventueel door hem te volgen beroeps- en beklagprocedure.

Tijdens het verslagjaar 2022 werd 134 (in vergelijking met het verslagjaar 2021: 114 maal) door de directeur, na hiertoe verkregen advies van één of meerdere gedragsdeskundigen, besloten tot (verlenging van) het ondergaan van een (al dan niet acuut) onvrijwillige geneeskundige behandeling (dwangbehandeling), te weten:

- 20 maal beslissing als bedoeld in artikel 32 van de Penitentiaire beginselenwet;
- 67 maal beslissing als bedoeld in artikel 46d, aanhef en onder a van de Pbw;
- 47 maal beslissing als bedoeld in artikel 46d, aanhef en onder b van de Pbw.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat een aantal gedetineerden/patiënten in het verslagjaar meermalen een dwangbehandeling heeft (moeten) ondergaan.

Door de maandcommissaris werd tijdens de bezoeken aan de inrichting kennisgenomen van (de registratie van) beslissingen tot oplegging van disciplinaire straffen, ordemaatregelen tot afzondering, uitsluiting van -gezamenlijke- activiteiten en overige beperkingen van vrijheden van gedetineerden.

4. Vergaderingen van de commissie van toezicht met de directie van de inrichting.

De commissie van toezicht vergaderde in 2022 elke maand met de directie van de penitentiaire inrichting. Deze vergaderingen verliepen in een plezierige, open en zo nodig positief kritische sfeer. Door de directie werden de bijzondere voorvallen en meldingswaardigheden in deze periode telefonisch of per e-mailbericht ter kennis gebracht aan de voorzitter en secretaris van de commissie van toezicht.

Als vast agendaonderdeel tijdens vergaderingen gold telkens:

- Opening;
- Notulen;
- Mededelingen van de commissie van toezicht;
- Ingekomen stukken;
- Verslag maandcommissaris;
- Verslag van de directie;
- Rondvraag.

Door en namens de vestigingsdirecteur werd ter maandelijkse vergadering telkens wijze verslag gedaan van ontwikkelingen en bijzondere voorvallen binnen de inrichting.

De directie beantwoordde hierbij op transparante wijze vragen van de leden van de commissie van toezicht. Voorts werden de bevindingen en schriftelijke verslagen van de maandcommissaris doorgenomen en werden relevante en meldenswaardige uitspraken van de eigen beklagcommissie en/of van de beroepscommissie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming besproken (RSJ).

Incidenteel en desgevraagd werd door de directie verslag gedaan van de voortgang van de nieuwbouw van het JCvSZ en het PPC. Deze nieuwbouw betreft tevens een uitbreiding van de totale opnamecapaciteit.

Tijdens de vergadering op 14 september 2022 werd door het hoofd Veiligheid en twee leden van de dienst complexbeveiliging een presentie/voorlichting aangaande de beveiliging van de inrichting en het inrichtingspersoneel, het gebruik van de alarmpieper, de bedrijfshulpverlening en alarmopvolging gegeven.

5. De beklagcommissie.

In het verslagjaar 2022 werden 272 klachten en 63 grieven ingeschreven door het secretariaat.

Na beoordeling en conclusie van evidente onbevoegdheid van de commissie van toezicht werden in voorkomende gevallen ingekomen poststukken overgedragen en doorgestuurd naar het hoofd (Zorg) van de medische dienst van de inrichting, naar commissies van toezicht bij elders gevestigde penitentiaire inrichtingen, naar de selectiefunctionaris of naar de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming.

Ten behoeve van de registratie en voortgangsadministratie van de klachten werd gebruik gemaakt van het KLAVER-registratiesysteem. Dit is een systeem dat door de secretariaten van alle commissies van toezicht wordt gebruikt. KLAVER is een afkorting van **KLA**chten **V**erwerken **E**n **R**apporteren.

In het verslagjaar hield de beklagcommissie 22 maal in meervoudige samenstelling volgens een vastgesteld rooster en om de twee weken zitting, afwisselend op maandagochtend en donderdagmiddag. Een lid van de commissie van toezicht met een juridische achtergrond fungeerde telkens als voorzitter van de beklagcommissie.

Op beklagzittingen liet de inrichtingsdirecteur zich vertegenwoordigen door de juridisch medewerker van de inrichting, in de persoon van de heer B.A. Monsanto.

Voorts werden in voorkomende gevallen klachten op voet van artikel 64, lid 1 van de Penitentiaire beginselenwet (op schriftelijke wijze en door de voorzitter van de beklagcommissie) afgedaan waarbij op de klacht werd beslist zonder klager en directie op de standpunten te horen.

Gelet op de bijzondere doelgroep, te weten justitiabelen die al dan niet op basis van het door de Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) gestelde diagnose van -mogelijke- aanwezigheid van één of meer gedragsmatige stoornissen of een verstandelijke beperking door de selectiefunctionaris in het PPC werden geplaatst dan wel in de gevallen van (op basis van een medisch somatisch gestelde indicatie, geplaatste gedetineerden/ patiënten met een relatieve korte verblijfsduur in het JCvSZ, werd door de beklagcommissie steeds op schriftelijke wijze uitspraak gedaan op ingediende klachten.

In alle uitspraken van de beklagcommissie werden de directeur van de inrichting en de klager (en eventuele advocaat of rechtsbijstandverlener) gewezen op de in artikel 69, lid 1 van de Penitentiaire beginselenwet voorgeschreven wijze waarop en de termijn waarbinnen beroep en schorsing tegen/van de uitspraak kon worden ingesteld/verzocht bij de (voorzitter van de) beroepscommissie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ).

Tijdens de behandeling van klachten ter beklagzitting(en) werden klagers in groeiende mate bijgestaan door advocaten/rechtsbijstandverleners en werden zij, in de gevallen dat klagers de Nederlandse taal niet of onvoldoende machtig waren, gehoord door (telefonische) tussenkomst van een beëdigde/erkende tolk in de door klager gewenste taal.

In voorkomende gevallen werd op verzoek de advocaat/rechtsbijstandverlener telefonisch gelegenheid geboden om ter beklagzitting opmerkingen omtrent de klacht te maken.

Tevens werden door de beklagcommissie op voet van artikel 65, lid 4 van de Penitentiaire beginselenwet na ingekomen verzoeken van commissies van toezicht, verbonden aan elders gevestigde penitentiaire inrichtingen, de in de penitentiaire inrichting Haaglanden verblijvende gedetineerden gehoord op klachten die bij de verzoekende commissie waren ingediend. In het verslagjaar werden door de beklagcommissie ter beklagzitting(en) 16 gedetineerden op rogatoire wijze gehoord.

De bij de commissie van toezicht (beklagcommissie) ingediende klachten werden op basis van de door de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) vastgestelde systematiek door de beklagcommissie ingeschreven, behandeld en afgedaan.

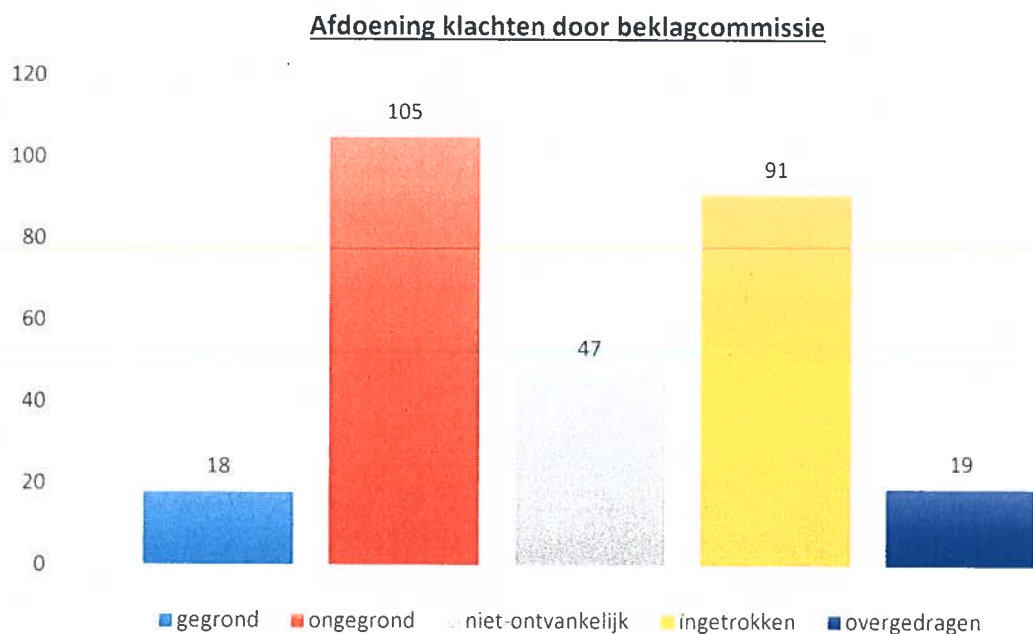
Volgens deze systematiek wordt onder een klacht verstaan:

“een door de commissie van toezicht ontvangen schrijven, waarin door een klager die zich tot die commissie wendt een beslissing van (de beklagcommissie uit) die commissie wordt gevraagd op een in dat schrijven omschreven feit of omstandigheid.

Hierbij geldt dat meerdere onderwerpen waarover wordt geklaagd als afzonderlijke klachten worden aangemerkt en dat een schrijven houdende klacht van meerdere klagers als één klacht wordt aangemerkt, en wel van de eerste ondertekenaar van het schrijven”.

Door de beklagcommissie werden in het verslagjaar de ingediende klachten volgens onderstaande grafiek afgedaan.

Als gevolg van overplaatsing of invrijheidstelling van gedetineerden werd bij de afsluiting van het verslagjaar een aantal klachten nog niet afgedaan. Tevens werden klachten uit 2021 afgedaan.

6. Vermeldenswaardigheden.

Evenals in de jaren 2020 en 2021 bleven tijdens het verslagjaar in navolging van de landelijke maatregelen in de penitentiaire inrichting Haaglanden vele beperkingen ter voorkoming van verdere verspreiding van het corona-virus (COVID-19) van kracht.

Hierbij werd door de leden van de commissie van toezicht bij contacten met gedetineerden/directie en inrichtingspersoneel het voorgeschreven beleid en de voorschriften van het Rijksinstituut voor de volksgezondheid en milieu (RIVM) gevolgd.

Ter uitvoering van deze maatregelen werden meerdere, vaak ingrijpende beperkingen in de dagelijkse gang van zaken van gedetineerden in de inrichting opgelegd, waarbij tevens sprake was van (onverwachte) uitval van personeel door ziekte of door verplichte quarantaine bij verdenking van COVID-19 besmetting. Als gevolg van de maatregelen werden gedetineerden, de directie en de leden van de commissie van toezicht geconfronteerd met de inperking van dagprogrammaonderdelen, vertraging van detentiefasering en behandeling van gedetineerden.

Tevens werd het avond- en dagprogramma voor gedetineerden substantieel ingekort of (in sommige gevallen deels) geschrapt.

De uitval van de wettelijk voorgeschreven rechten van gedetineerden werd door de directie binnen de mogelijkheden gecompenseerd, waarbij de betrokken gedetineerden en de (voorzitter van de) commissie van toezicht hierover telkens schriftelijk voorafgaand werden geïnformeerd.

Ter voorkoming van de ongewenste invoer van gedragsbeïnvloedende middelen, zoals synthetisch gefabriceerde cannabis ('Spice'), werd door de directie (conform het drugsontmoedigingsbeleid en ter handhaving van de orde en veiligheid binnen de inrichting) gedurende een relatief korte periode besloten om ingezonden brieven en kaarten in kopie aan gedetineerden uit te reiken en om de originele poststukken in de fouillering van de betreffende gedetineerde te voegen.

De ingediende klachten ten aanzien van dit onderwerp werden door de beklagcommissie en door de beroepscommissie van de RSJ ongegrond verklaard waarbij de beslissing om kopieën van poststukken aan gedetineerden uit te reiken niet als onredelijk werd aangemerkt.

Op afdelingen in het PPC en in het JCvSZ werden brievenbussen geplaatst die exclusief bestemd zijn voor de indiening en verzending van beklag-, beroeps- en schorsingsformulieren aan de commissie van toezicht, de (voorzitter van de) Raad voor Stafrechtstoepassing en Jeugdbescherming alsmede ten behoeve van medisch beklag (te behandelen door het hoofd Zorg van de inrichting).

7. Cursussen / bijeenkomsten / contacten.

De secretaris van de commissie van toezicht was op 14 februari 2022 aanwezig bij het gesprek naar aanleiding van het bezoek aan de inrichting door de Inspectie Justitie & Veiligheid. Het door de Inspectie J&V opgemaakte schriftelijke verslag van dit gesprek werd hierna besproken op de maandelijkse vergadering van 13 april 2022.

Op 8 maart 2022 vond er tijdens het toezichtbezoek een gesprek plaats tussen een lid en de secretaris van de commissie van toezicht en enkele leden van de RSJ over de bejegening van gedetineerden met een gevorderde leeftijd.

Op 5 december 2022 presenteerde de RSJ het advies 'Vergrijzing in detentie'.

De secretaris van de commissie van toezicht bezocht op 16 mei 2022 de landelijke themadag van de commissie van toezicht in Amersfoort, met als thema *'Toezicht zonder inzicht leidt tot een CvT zonder uitzicht. Over heden en toekomst van ons maatschappelijk toezicht'*.

Er werd door voormalige leden van de RSJ onder meer gesproken over de gevolgen van de Veegwet en van de Wet straffen en beschermen.

Door de plaatsvervangend hoofddirecteur van DJI werd voorts gesproken over de verharding en agressiviteit binnen de gevangenispopulatie en over de veiligheid en beveiliging van het inrichtingspersoneel en van de leden van de commissie van toezicht.

Op 20 oktober 2022 bracht de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugdbescherming (IGJ) een bezoek aan de inrichting waarbij de informatievoorziening door de directie aan de commissie van toezicht bijzondere aandacht kreeg. Hierbij waren een lid en de secretaris van de commissie van toezicht aanwezig.

Het schriftelijke verslag van dit toezichtbezoek werd vervolgens besproken in de vergadering van 14 december 2022 en door de landelijke klankbordgroep CvT's werd op 20 december 2022 een advies over dit onderwerp uitgebracht.

Door de inrichting werd op 10 december 2022 ten behoeve van het aantrekken van nieuwe personeelsleden (met name beveiligers en verpleegkundigen) een 'wervingsdag' georganiseerd.